

Instytut Pamięci Narodowej

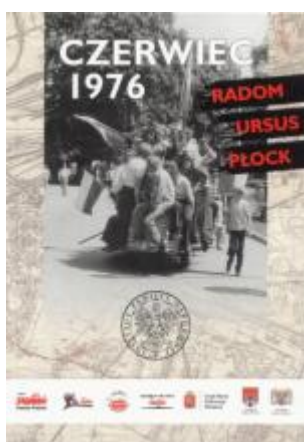
<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/9931,Czerwiec-1976-Radom-Ursus-Plock.html>
01.04.2026, 13:07

Strona znajduje się w archiwum.

Czerwiec 1976 – Radom, Ursus, Płock

14.06.2006

- Nowa publikacja "Czerwiec 1976. Geneza, przebieg, konsekwencje" Pawła Sasanki
- Inscenizacja protestu robotniczego w Radomiu 25 czerwca 1976 r. – Radom - 25 czerwca 2006 r. – Zapraszamy

Bezpośrednią przyczyną robotniczych protestów w 1976 r. była drastyczna podwyżka cen żywności, ogłoszona 24 czerwca przez premiera Piotra Jaroszewicza. Mięso i ryby drożały średnio o 69% (lepsze gatunki wędlin nawet o 110%), nabiał o 64%, ryż o 150%, cukier o 90%. W praktyce, np. kilogram schabu wieprzowego miał zdrożeć z 56 zł do 100 zł, a kilogram szynki gotowanej z 90 zł do 186 zł. Aby zrównoważyć skutki podwyżki władze przewidywały rekompensaty pieniężne. Dla osób najmniej zarabiających (z pensją poniżej 1300 zł) przewidziano wypłatę 240 zł miesięcznie, zaś dla zarabiających powyżej 6000 zł, nawet 600 zł miesięcznie. Uznano je za skrajnie niesprawiedliwe.

W strajkach 25 czerwca uczestniczyło łącznie około 70-80 tys. osób na terenie 24 województw. W Radomiu, Ursusie i Płocku doszło do pochodów i demonstracji, zakończonych starciami z milicją, a w przypadku Radomia dramatycznymi walkami ulicznymi. Splądrowano i podpalamo gmach Komitetu Wojewódzkiego PZPR, próbowano podpalić Urząd Wojewódzki oraz Biuro Paszportów Komendy Wojewódzkiej MO. W trakcie kilkugodzinnych walk ulicznych zginęli Jan Łabęcki i Tadeusz Ząbecki, zabici przez przyczepę ciągnikową wypełnioną betonowymi płytami, którą próbowali zepchnąć w kierunku zbliżających się zomowców. Do tłumienia protestu użyto jednostek ZOMO sprowadzonych z Warszawy, Kielc, Lublina, Łodzi oraz słuchaczy Wyższej Szkoły Oficerskiej MO ze Szczytna. W sumie w ulicznych starciach wzięło udział około 1600 funkcjonariuszy mundurowych i cywilnych.

Protesty spacyfikowano brutalnym biciem. Zatrzymanych demonstrantów przeprowadzano przez osławione „ścieżki zdrowia”. Funkcjonariusze milicji, ustawieni w szpalier bili ich po całym ciele długimi pałkami szturmowymi i kopali. Bito również przypadkowo napotkane na ulicy osoby. Śmiertelną ofiarą spotkania z milicyjnym patrolem był Jan Brożyna, o zabójstwo którego oskarżono świadków jego pobicia. Drugą śmiertelną ofiarą poczerwcowych represji był ks. Roman

Kotlarz, który w czasie mszy po 25 czerwca modlił się w intencji robotników – odpowiedzialność za jego śmierć spoczywa na Służbie Bezpieczeństwa.

Zatrzymywani w Radomiu, Ursusie i Płocku stawali przed kolegami i sądami, które karały ich zgodnie z arbitralnymi decyzjami władz. Latem i jesienią 1976 r. przed Sądem Wojewódzkim w Radomiu odbyły się procesy 25 osób, wytypowanych na „prowodyrów” wydarzeń. Osiem z nich skazano na karę od 8 do 10 lat więzienia, jedenaście otrzymało karę 5 do 6 lat, a sześć na 2 do 4 lat. W Ursusie w dwóch procesach skazano siedem osób na kary od 5 do 3 lat więzienia, a w Płocku, wobec 18 osób zapadły wyroki od 2 do 5 lat pozbawienia wolności.

Władze jeszcze wieczorem 25 czerwca wycofały się z projektu podwyżki cen, a spektakularna porażka „operacji cenowej” zachwiała autorytetem całej ekipy Gierka. Kierownictwo partyjno-państwowe traktowało tę decyzję jako chwilowe ustępstwo. Postanowiono więc zwołać wielotysięczne wiece oraz uruchomić kampanię propagandową. Miało to służyć zademonstrowaniu jedności i siły partii, poparcia dla przywódców oraz napiętnowaniu demonstrantów z Radomia i Ursusa.

W celu udzielenia pomocy prześladowanym robotnikom, w środowiskach opozycyjnych zaczęły rodzić się działania, które różniły się jakością i skalą od dotychczasowych. Zbiorowe i indywidualne listy protestacyjne kierowane do władz z wielu środowisk, pomoc materialna, prawna i medyczna udzielana represjonowanym i ich rodzinom zaowocowały powstaniem Komitetu Obrony Robotników, a później rozwojem demokratycznej opozycji, przełamującej monopol władz w działalności wydawniczej, informacyjnej, naukowej. Znaczącym jej sukcesem były amnestie z lutego i lipca 1977 r. obejmujące skazanych robotników.

[Następny Strona](#)

Centrala

